

Warszawa 10.11.2024 roku

Prof. Tomasz Milanowski
Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie
Wydział Malarstwa

Recenzja

Recenzja rozprawy i pracy doktorskiej mgr Anny Eichler zatytułowanej *Malarstwo pustki i ciszy*, sporządzona w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuki, dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki wszczętym w Polsko-Japońskiej Akademii Technik Komputerowych w Warszawie.

ANNA EICHLER

Urodzona 23.08.1979 roku w Chojnicach. Malarka, edukatorka i dyrektor artystyczna Redsheels, kobiecej ekipy malującej murale. Jej praktyka artystyczna koncentruje się na interakcjach kolorów w abstrakcyjnych pejzażach i malarstwie *colour field*. Zajmuje się również tłumaczeniami filmów i materiałów wystawienniczych. Maluje obrazy olejne, tworzy na papierze. Jako *art director*, producentka i malarka tworzy murale z grupą Redsheels, malowała m.in. *Korę* (proj. Bruno Althamer) w Warszawie. Jest też autorką koncepcji i (wraz z Sabiną Twardowską) projektantką muralu *Kobiety Wolności* w Gdańsku, a także zaprojektowała do produkcji i namalowała wiele murali w Polsce, m.in. *Fabryka Norblina Dwurnika* w Warszawie. Uczy języka wizualnego, ilustracji i muralu na kierunku Graphic Design & Multimedia Art Wydziału Nowych Mediów Polsko-Japońskiej Akademii Technik Komputerowych, gdzie prowadzi też warsztaty z projektowania społecznego, procesu projektowania, kreatywności i muralu, a także zajęcia plenerowe.

We współpracy z naukowcami z Cambridge University poprowadziła program projektowania materiałów wizualnych do popularyzacji ich badań. W programie Erasmus+ prowadziła warsztaty projektowania muralu na uniwersytetach Glyndŵr w Wrexham (Walia)

i Aalto w Helsinkach (Finlandia), gościnnie wykladała na Uniwersytecie Artystycznym im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu oraz Instituto Politecnico de Setúbal. Od listopada 2022 roku z ramienia PJATK jest członkinią Rady Reprezentantów ELIA – European League of Institutes of the Arts, która zrzesza ponad 280 instytucji artystycznych z 52 krajów i zajmuje się rozwojem szkolnictwa wyższego we wszystkich dziedzinach sztuki, promując wymianę międzynarodową, inkluzywność i interdyscyplinarne podejście w edukacji artystycznej. Od 2008 roku tłumaczy filmy oraz materiały dokumentalne i wystawiennicze, przygotowywała tłumaczenia m.in. dla Muzeum Emigracji, MICET-u, EC1 w Łodzi czy Centrum Nauki Kopernik. Wśród filmów festiwalowych, które tłumaczyła, były: *Żywiciel*, *On-gaku*, *Bob Pluj*, *Mowa ptaków* i wiele innych.

Chętnie wystawia w rodzinnych Chojnicach – w Bramie Człuchowskiej i Kurzej Stopie wraz z prof. Piotrem Smolnickim pokazywała malarstwo na płótnie i papierze w 2006 roku, a w Chojnickim Centrum Kultury wystawiała *Szkice* (2012) oraz *Zatrzymanie* (2019), gdzie można było zobaczyć pejzaże i abstrakcje pejzażowe związane z Funką – miejscem, gdzie zbiera najwięcej inspiracji na temat światła i koloru. Miała wiele wystaw indywidualnych i zbiorowych (w Polsce, Francji, Holandii, Grecji, Rumunii, Mołdawii), najnowsze to wystawa malarstwa *Above/Below* w Tomioka White Art Museum w Japonii (2023) i zbiorowa wystawa dydaktyków PJATK w Starej Kotłowni w Olsztynie (2024).

EDUKACJA

Anna Eichler w 2004 roku ukończyła warszawską Akademię Sztuk Pięknych na Wydziale Malarstwa w pracowni prof. Krzysztofa Wachowiaka cyklem malarskim *Morze*.

Aneks do dyplomu wykonała w pracowni prof. Krzysztofa Wyznera, opracowując na jego potrzeby technikę odbitki światłoczułej na ścianie. Pracę teoretyczną o malarstwie Barnetta Newmana napisała pod kierunkiem dr. Wojciecha Włodarczyka.

MALARSTWO

Wystawy indywidualne (wybrane):

Czarne słońca na czarnym niebie, Pruderia, Warszawa 2003;

Ryby, Le Madame, Warszawa 2005;

Malarstwo Rysunek Grafika, Piotr Smolnicki i Anna Eichler, Muzeum Historyczno-Etnograficzne – Brama Człuchowska i Baszta Kurza Stopa, Chojnice 2006;
Papier kontra płótno, Pracownia Miejsce, Warszawa 2009;
Szkice, Chojnickie Centrum Kultury, Chojnice 2012;
Zatrzymanie, Chojnickie Centrum Kultury, Chojnice 2019;
Tylko patrz, Pałac w Chrzęsnem, 2021/2022;
Above/Below, Tomioka White Art Museum, Japonia 2023.

Wystawy zbiorowe (wybrane)

Plenery w Polsce:

Szydłów – ASP Warszawa; Galeria Pałacyk, TPSP im. T. Kulisiewicza PAŁACYK, Warszawa, 2001;
Siedem plenerów w Smoldzinie, Galeria Bałtycka w Ustce, 2007.

Plenery międzynarodowe:

Schildersweek, Domburg, Holandia, 2013;
Taberei Internationale de Creatie, Foieni, Rumunia, 2009;
Dyplomy 2004, Galeria Studio, Pałac Kultury i Nauki, Warszawa 2004;
Promocje 2004, 15. Ogólnopolski Przegląd Malarstwa Młodych, Legnica 2004;
Wystawa Dwuwymiarowych Sztuk Wszelakich „Garaż”, Mellina Sztuki – Galeria Kółko, Warszawa 2004;
Contemporary Women in Polish and Moldavian Painting, Centrul Expozitional Constantin Brăncuși, Kiszyniów, Mołdawia, 2007;
Studio 68, BWA, Galeria Sanocka, 2007;
Polish Art, Kunstcentrum De Terp, Waalwijk, Holandia, 2009;
ECOBalt, Muzeum Miasta Gdyni 2010;
A Wall Speaks – Shout and Whisper na wystawie *Inscriptions en relations – des traces coloniales aux expressions plurielles*, Palais de la Porte Dorée, Paryż 2020;
SYNTEZA 2022 – TEKSTURA, Vouleftikon, Greece; ASP – Szczecin, ASP Galeria Kobra Łódź, 2022;
Wystawa dydaktyków PJATK – Stara Kotłownia, Olsztyn 2024.

Kuratorka wystaw (wybrane)

Polish Art, Kunstcentrum De Terp, Waalwijk, Holandia, 2009;

Sabina Twardowska and Paweł Łyjak *MODULAR*, Galeria Elektor, Warszawa 2023;

PJAIT NEMA Social Design Editorial Illustration 2017–2023 – Pejotka Gallery, Gdańsk 2024 (z Sabiną Twardowską i Martą Marszałek);

PJAIT NEMA Social Design Workshops – edition 2023, Pejotka Gallery, Gdańsk 2024 (z Sabiną Twardowską i Martą Marszałek);

Xavi Bou, *ORNITHOGRAPHIES*, PJATK, 2024.

MURALE

2016+ – art director dla Redsheels, kobiecej ekipy malującej murale artystyczne i społeczne – design, projektowanie na potrzeby produkcji, nadzór artystyczny i technologiczny oraz malowanie murali, kapitanka ekipy na rusztowaniu.

Projekt i malowanie

100-lecie żeglarstwa w Polsce, Charzykowy 2022;

Guzikarka, upamiętniający fabrykę guzików, Nasielsk 2021;

Kobiety Wolności (z Sabiną Twardowską), Gdańsk 2019, mural upamiętniający kobiety Solidarności;

Szklarynka, Centrum Kultury, Wołomin 2018.

Produkcja i malowanie

Dzień dobry den! (proj. Petra Dočekalová), malowanie ze studentami PJAIT NEMA, Komuna Warszawa, 2022;

Dwurnik – mural na podstawie obrazu Edwarda Dwurnika *Fabryka Norblina* namalowany na zrewitalizowanej fabryce Norblina, Warszawa 2021;

Guzikarka, upamiętniający fabrykę guzików, Nasielsk 2021;

Kobiety Wolności, Gdańsk 2019, mural upamiętniający kobiety Solidarności;

Kobiety wiedzą co robią – seria murali upamiętniających kobiety: dr Jolantę Wadowską-Król (Katowice, proj. Andrzej Wieteszka), Korę (Warszawa, proj. Bruno Althamer), produkcja muralu Wandy Rutkiewicz (Wrocław, proj. Marta Frej) 2019;

Ursynowskie murale – produkcja serii trzech murali *Pani Łąka*, *Stryjeńska*, *Pocztówka z Ursynowa* (tu również malowanie), Warszawa 2018;

Dom nad Łąkami – czytająca kobieta, Wołomin 2018;

Hommage a Marian Schmidt, upamiętnienie fotografa Mariana Schmidta na budynku Warszawskiej Szkoły Fotografii, którą założył, Warszawa 2018 – malowanie ze studentkami WSF;

Ursynowskie murale – seria 5 murali: *Jerzyki*, *Jaskółki* (proj. Aqualoopa), *Ptaszki* (proj. Bakcyl Studio), *Miś* (proj. Zuzanna Podlewska), *Anioł Stróż* (proj. Bakcyl Studio), Warszawa 2016;

David Bowie (proj. Dawid Celek), Stacja Muranów, Warszawa 2016, malowanie z ekipą Ideamo

FRESK

Frescopolis – Międzynarodowy Festiwal Fresku w Zamościu (malowanie fresku pod kierunkiem Vico Calabrò i Violi Lewandowskiej).

PUBLIKACJE

Murale

Sztuka wyrazu, podręcznik do języka polskiego, Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe (ISBN 978-83-8118-269-0, MEN list no 1022/1/2019);

Justyna Weronika Łabędź, *Street art, sztuka ulicy*, Wydawnictwo SBM, (ISBN 978-83-8059-886-7).

Ilustracje do badań naukowych

Oxford Development Studies, Routledge 2019: Katarzyna Cieślik, Marek Hudon, Philip Verwimp, „Unruly entrepreneurs – investigating value creation by microfinance clients in rural Burundi”.

Reprodukcje prac

Jacek Klajna, *Artystyczne dusze*, rozdział z prezentacją twórczości, ISBN 978-83-968204-0-2.

DYDAKTYKA

Pracownie

2022+ Imaging in Wall Techniques – Mural Design (ENG, PL), MA course, PJAIT NEMA, Warszawa;

2020+ Design Practice: Illustration (ENG), BA course, początkowo wraz z Olgą Kulish, od 2022 z Sabiną Twardowską, PJAIT NEMA, Warszawa;

2018+ Zero Course (ENG, PL) – roczny kurs podstawowy z rysunku i malarstwa dla kandydatów na ścieżki polską i anglojęzyczną Wydziału Nowych Mediów PJATK, Warszawa;

2017+ Visual Literacy: Drawing and Colour (ENG), BA course, początkowo wraz z Sebastianem Trzoską, od 2022 z Sabiną Twardowską oraz od 2023 również z Anną Barlik, PJAIT NEMA, Warszawa;

2014-2020 historia sztuki (wykłady), malarstwo i rysunek (ćwiczenia) – Warszawska Szkoła Fotografii i Grafiki Projektowej, również dla studentów Wyższej Szkoły Artystycznej w Warszawie.

Warsztaty (wybrane)

Polsko-Japońska Akademia Technik Komputerowych, Wydział Nowych Mediów

Touch-Readers – ilustracja dotykowa dla dzieci niewidomych i z dysfunkcjami wzroku (z Bobem Markiem – specjalistą Brailla i tyflografiki oraz Natalią Łajszczak, specjalistką od sitodruku), PJATK 2023–2024;

Visualising a Thought – międzynarodowy hybrydowy warsztat multimedialny we współpracy studentów PJAIT NEMA ze studentami różnych dziedzin w Kyiv Performing Arts and Circus Academy, PJATK 2024;

Uber for Tractors – międzynarodowa współpraca studentów PJAIT NEMA z naukowcami z Manchester University (Global Development Institute), Ghana University i University of Wageningen. Studenci stworzyli materiały graficzne popularyzujące i obrazujące problemy

badawcze naukowców (badanie dotyczy zjawiska cyfrowej mediacji w transformacji rolnictwa i jego wpływu na stosunki społeczne w Ghanie), PJATK 2024;

Life as Data – współpraca The Philomathia Fellows at the University of Cambridge i PJAIT NEMA – program edukacyjno-projektowy dla studentów BA – przygotowanie materiałów graficznych na następujące tematy: zwiększenie inkluzywności w badaniach nad wczesnym wykrywaniem raka; gig-economy (przyszłość pracy w Indiach, e-hailing w Nigerii), datafikacja, problemy strukturalne wywoływane przez algorytmy. Materiały studentów były prezentowane na Cambridge Science Festival oraz towarzyszą badaczom na konferencjach naukowych. Materiały na temat inkluzywności we wczesnym wykrywaniu raka będą częścią platformy edukacyjnej dla pracowników służby zdrowia i pracowników socjalnych oraz wolontariuszy ACED (International Alliance for Cancer Early Detection), PJATK 2022–2023.

2017+ cykliczne międzynarodowe warsztaty na PJAIT NEMA (opracowanie programów i prowadzenie)

Social Design Course – 1BA – międzynarodowy warsztat z procesu projektowania i ilustracji editorialowej (2017–2023, z Yadzią Williams);

międzynarodowy plener dla studentów I roku (2018-2024).

Międzynarodowe warsztaty z ilustracji

Visual Storytelling (z Yadzią Williams i Andrzejem Klimowskim, 2018–2022);

Basic Abstract Visual Language, 2017.

Międzynarodowe warsztaty związane ze sztukami performatywnymi

Drawing and Performative Arts (z Sebastianem Trzoską i Anną Kalwajtys, 2020);

Isolated Space/Open Gesture (z Sebastianem Trzoską, 2021–2023);

Drawing and Nō Theatre Interconnected (z Jakubem Karpolukiem, Shimizu Kanji i Toriyamą Naoya, 2022).

Inne organizacje i uczelnie

Mural Design, Wrexham University, School of Creative Arts, Walia, 2019;

Mural Design, Aalto University, School of Arts, Design and Architecture, Finlandia, 2022;

MOVING BORDERS – międzynarodowy warsztat artystyczny w Warszawie organizowany przez Citizens of Europe i Polską Fundację im. Roberta Schumana dla młodzieży z Niemiec, Polski i Ukrainy, podróżującej pociągiem przez te trzy kraje, 2014–2016.

DYDAKTYKA

Wykłady gościnne

Visualizing research – the process of co-designing visual research outputs – wykład dla doktorantów i pracowników Global Development Institute, University of Manchester, Anglia, 2024;

Jakie błędy popełniają artyści przy projektowaniu murali? Uniwersytet Artystyczny im. Magdaleny Abakanowicz, Poznań, 2022 i 2023;

Design Process and Artistic Process, IPS Setubal, Portugalia, 2023;

Social Design – editorial design, Wrexham University, School of Creative Arts, Walia, 2023;

Wykłady o papierze i druku w projektowaniu graficznym, konsultacje dla studentów, Wydział Wzornictwa warszawskiej ASP, Pracownia Identyfikacji Wizualnej, 2011–2012;

Wykład na temat malarstwa Barnetta Newmana w kontekście kulturowym na plenerze Leona Tarasewicza i jego pracowni w Łomży (skąd pochodziła rodzina Newmana), 2008.

Promotorka dyplomów licencjackich

Polsko-Japońska Akademia Technik Komputerowych, Wydział Nowych Mediów, promotorka artystyczna (główna)

Oleksandra Shevchuk – *Here & Now* – książka interaktywna z ilustracjami video, instalacja;

Praca teoretyczna *Rola technologii i doświadczenia immersyjnego w książkach interaktywnych: wpływ na percepcję i zaangażowanie czytelnika* pod kierunkiem Sylwii Żółkiewskiej, promotor techniczny: Mateusz Król;

Zuzanna Płachta – *Mycogenesis* – instalacja inspirowana procesem wzrostu pleśni;

Praca teoretyczna *Integracja nowych technologii i właściwości natury w praktykach artystycznych* pod kierunkiem Klaudiusza Ślusarczyka, promotor techniczny: Mateusz Król;

Solomiia Zdorova – *You will never be younger than now* – mural przy ul. 11 Listopada 22 i animacja;

Praca teoretyczna *Piękne przestępstwo, które stanie się kulturowym dziedzictwem* pod kierunkiem Milady Ślizińskiej-Mrozek, promotor techniczny: Hai Duong Minh;

Veronika Shiliak – *Echo of the Mind* – interaktywna instalacja multimedialna obrazująca zjawisko chromestezji;

Praca teoretyczna *Chromestezja jako zjawisko neurologiczne i jej wpływ na sztukę* pod kierunkiem Szymona Łuckiego, promotor techniczny: Mateusz Król;

Tran Ngoc Hong – *Rat's Dream* – komiks interaktywny;

Praca teoretyczna *Jak globalizacja i zmiany polityczne wpływają na sposób wyrażania siebie w sztuce wietnamskiej* pod kierunkiem Moniki Stobieckiej, promotor techniczny: Marcin Wichrowski.

OCENA DYSERTACJI DOKTORSKIEJ

Rozprawa doktorska mgr Anny Eichler rozpoczyna się rozdziałem *Jazgot – Pauza*, następnie poznajemy kolejne jej sekcje: *Pustkę i Ciszę, Dość jazgotu* – podzieloną na: *I Droga do niczego, II Dojście do nie koloru i bieli, III Tekstura, Biel, Ekspozycję, Postscript* i *Obrazy w mieście*. Następnie mgr Anna Eichler przybliżyła swoją działalność naukową i artystyczną, a także przedstawia bibliografię oraz spis ilustracji.

Dysertacja doktorska mgr Anny Eichler to praca napisana z kulturą myśli i wyczuciem słowa. Artystka jasno definiuje swoją postawę wobec współczesności:

„Współczesna rzeczywistość przepuszcza na nas zmasowany atak wizualny, dlatego od dawna zastanawiam się, w jaki sposób – i czy w ogóle – mogę stworzyć „wizualną przerwę” w obszarze malarstwa i jak bardzo rozbudowana lub ograniczona wizualnie musiałaby być praca, by została zauważona raczej jako „pusta”, lecz „istniejąca”, niż zignorowana jako „nieistniejąca”.”

Artystka prowadzi interesujące rozważania, począwszy od rozdziału *Jazgot-Pauza*, które kontynuuje w rozdziale *Pustka i Cisza*. Snuje refleksje, wynikające z pragmatycznego namysłu nad kondycją codzienności:

„Związany z eksplozją infosfery zalew wiadomości odwraca uwagę od faktu, iż przestajemy przeżywać świat. Stopniowo tracimy tę zdolność, a pustkę po niej wypełniamy kolejnymi, bardzo krótkimi momentami koncentracji na nowych informacjach, produktach, usługach itd. Z tego wszystkiego najbardziej interesuje mnie informacja wizualna. W historii człowieka tak ogromna ilość obrazów, z którymi jednostka ma do czynienia, dotąd była niespotykana, a obecnie doszliśmy do momentu, kiedy trudno ją pominąć. Rozwój technologii i internetu przyspieszył dostępność wszystkiego, a ludzie, przyzwyczajony się do takiego świata (niektórzy z nas wręcz nie znają żadnego innego), oczekują błyskawicznej odpowiedzi, natychmiastowych rezultatów, niezwłocznej gratyfikacji. Nie jesteśmy w stanie też zbyt dobrze radzić sobie z taką rzeczywistością.”

Trudno nie zgodzić się z doktorantką. Jednak sama diagnoza i nawet najbardziej błyskotliwa refleksja nie uchronią nas, współczesnych, przed niepokojem i konfuzją wobec wyzwań otaczającego nas świata. Gdzie odnaleźć ukojenie, remedium na pustkę, której nie wypełni kompulsywne scrollowanie treści na ekranie?

Tymczasem, idąc dalej za rozprawą doktorską, mgr Anny Eichler zauważa:

„Ludzkie relacje stają się powierzchowne; media społecznościowe – u swego zarania obiecujące podtrzymywanie kontaktu z prawdziwym światem – przekształciły się w rzeczywistość równoległą, w której awatar wcale nie musi odzwierciedlać oryginału, a raczej toczy grę o popularność, gdzie wizerunek jest ważniejszy od realnej osoby i tego, kim ona jest, czego dokonała, jakie są jej wartości. To także świat, gdzie komunikujemy się obrazami, a nigdy wcześniej nie robiliśmy tego z taką łatwością. Połączenie tych uniwersów, zależność od technologii, która stała się osobista (smartfon to wielkie repozytorium naszej pamięci i naszych doświadczeń), i to, jak świat wirtualny wpływa na nasze emocje, a zwłaszcza na poczucie własnej wartości, doprowadziło do tego, że iluzja sukcesu często zastępuje sam sukces, a u przedstawicieli młodszych pokoleń brak like’ a na Facebooku, serduszka na Instagramie, emoji uśmiechu na końcu zdania może doprowadzić do załamania...”

Nie sposób nie docenić tego błyskotliwego, acz pełnego empatii wywodu mgr Anny Eichler. Dysertację doktorską czyta się doskonale niczym filozoficzną rozprawkę wrażliwej badaczki rzeczywistości. To jednak nie wszystko. Artystka nie ogranicza się tylko do postawienia trafnej diagnozy. Anna Eichler ma świadomość, że to za mało by ukoić nasz niepokój. Karmiony trafnymi diagnozami zmian chorobowych współczesnych społeczeństw lęk, nie zniknie bez specjalistycznej pomocy. Anna Eichler sugeruje więc lekarstwo. Cenię w jej postawie fakt, że nie tylko potrafi zdiagnozować źródło choroby naszych czasów. Artystka deklaruje, że istnieje remedium na współczesne zagrożenia i jest nim właśnie sztuka.

OCENA ARTYSTYCZNEJ CZĘŚCI DOKTORATU

Sztuka wypełnia życie mgr Anny Eichler. Pełna dokumentacja działalności artystycznej, dydaktycznej i organizacyjnej kandydatki do uzyskania stopnia doktora jest imponująca. Trzeba podkreślić fakt, że to artystka potrafiąca nie tylko kreować niezwykle intymne, doskonale formalnie obrazy sztalugowe. To artystka, której działania zmieniają również naszą przestrzeń publiczną. To bardzo ważny aspekt, którego nie można pominąć, wszak to przestrzeń publiczna wpływa na naszą kondycję psychiczną i ma olbrzymie znaczenie w budowaniu postaw estetycznych społeczeństwa. Dlatego musi być kształtowana z wyczuciem i z

poczuciem odpowiedzialności, przez osoby posiadające wiedzę i wrażliwość w tej dziedzinie. Mgr Anna Eichler na pewno taką wiedzę i wrażliwość posiada. Jestem o tym przekonany, po zapoznaniu się z pełną dokumentacją jej dorobku artystycznego oraz dysertacją doktorską.

Chciałbym jeszcze wrócić do twórczości malarskiej kandydatki, którą ta przedstawiła w artystycznej części doktoratu. Bardzo pięknie przybliżyła ona swoją postawę artystyczną w dysertacji, co trzeba podkreślić, gdyż refleksja intelektualna i namysł nad twórczością własną mgr Anny Eichler jest najwyższej próby. Nie zdarza się to często, że praktykujący artysta potrafi prowadzić tak świadomie i błyskotliwie wywód teoretyczny dotyczący własnej postawy artystycznej. Anna Eichler należy do tej grupy, która para się nie tylko praktyką artystyczną, ale również teorią sztuki na najwyższym poziomie. Tak wyjaśnia problemy plastyczne, będące tematem jej pracy doktorskiej:

„Cykl doktorski rozpoczęłam pracą nad obrazem będącym bezpośrednią kontynuacją ostatniego obrazu z wystawy *Zatrzymanie*. Wykorzystałam w nim możliwości struktury w sytuacji, gdy jest stosowana z zamiarem malowania na gładko, do zbudowania rysunku podkreślającego pejzażowy charakter obrazu. Struktura widziana na wprost rozprasza światło i przejścia tonalne stają się płynniejsze, lecz pod kątem lub przy mocnym świetle bocznym widać rysunek podporządkowany kompozycji kolorystycznej obrazu”.

Konkluzją wszystkich rozważań mgr Anny Eichler jest zdanie wypowiedziane przez nią w dysertacji, wyjaśniające jej postawę wobec sztuki, a w szczególności wobec własnej twórczości:

„Niech sztuki wizualne będą wizualne. Jeśli o obrazie da się opowiedzieć, to jest to literatura. W obrazie musi być widać, czym jest. Usunięcie figuratywności, a nawet przestrzenności eliminuje element narracji. Pozostaje obraz jako przedmiot, obraz niebędący „oknem na świat”, pozostaje obraz istniejący w świecie. Sprowadzam obraz do niezbędnego minimum, żeby zaistniał. Dość jazgotu”.

Te mądre słowa rzucają światło na malarską część doktoratu mgr Anny Eichler. Obraz istniejący w świecie, który proponuje artystka, to płaszczyzna o wyrafinowanej strukturze i kolorze. Płaszczyzna, która daje wytchnienie w natłoku myśli i zdarzeń. Kojąca ciszę wobec jazgotu i zgielku. To obraz, który może stać się remedium na lęk i zagubienie wobec cywilizacyjnego galopu. Tak odbieram tę wyjątkową, oryginalną i wnoszącą nowe wartości do kultury polskiej twórczość. Jako zbudowaną na solidnych podstawach wiedzy teoretycznej oraz

doświadczeń studiów artystycznych. Uważam, że przedstawione przez mgr Annę Eichler malarskie artefakty, oraz teoretyczna wiedza i praktyczne doświadczenie udokumentowane na łamach rozprawy doktorskiej *Malarstwo pustki i ciszy* w pełni uzasadniają starania artystki o uzyskanie stopnia doktora sztuk pięknych.

KONKLUZJA

Mgr Anna Eichler jest artystką twórczą i poszukującą. Ma umiejętność przeprowadzenia analizy teoretycznej swoich działań i wyborów artystycznych. Jej twórczość uważam za oryginalną i wnoszącą nowe wartości do sztuki polskiej. Refleksja intelektualna, z którą mogłem zapoznać się w jej dysertacji doktorskiej, jest dojrzała i wynikająca z własnych przemyśleń i przekonań artystki. Dorobek artystyczny, dydaktyczny, organizacyjny oraz popularyzatorski oceniam wysoko. Bardzo wysoko oceniam również artystyczną część doktoratu mgr Anny Eichler i stwierdzam, że spełnia on wszystkie warunki określone w *Ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym*. W związku z powyższym popieram wniosek o nadanie mgr Annie Eichler stopnia doktora sztuk pięknych.